



294.3826
ช16น
2544

แกลเลอรีภาพวาด

ศิลปะทางสังคมและวัฒนธรรม

สมหมาย เปรมจิตต์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
3. วิธีดำเนินการวิจัย	2
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	3
บทที่ 2 ลักษณะจำเพาะของมหาเวสสันดรชาดก	5
1. การกำหนดอายุนิทานชาดก	5
1.1 ทูเรนิทาน	6
1.2 อวิทูเรนิทาน	7
1.3 สันติเกนิทาน	7
2. ข้อสังเกตเกี่ยวกับนิทานชาดก	7
3. มหาเวสสันดรชาดกกับชาวล้านนา	14
4. สภาพของมหาเวสสันดรชาดกล้านนา	15
5. <u>ที่มาของชื่อมหาเวสสันดรชาดก</u>	18
5.1 เกี่ยวกับเมือง	18
5.1.1 ลุ่มล้านนา	19
5.1.2 กลุ่มล้นช้าง	19
5.1.3 กลุ่มพุกาม	19
5.2 เกี่ยวกับสถานที่	21
5.3 เกี่ยวกับบุคคล	21

5.4	เกี่ยวกับเหตุการณ์	22
5.5	เกี่ยวกับท่วงทำนอง	22
5.6	เกี่ยวกับภาษา	22
6.	อายุคัมภีร์มหาเวสสันดรชาดกล้านนา	22
7.	จุดมุ่งหมายในการสร้างพระธรรมคัมภีร์	25
บทที่ 3 มหาเวสสันดรชาดกในมิติแห่งกาลเวลา		
1.	จุดเริ่มต้นการฟังเทศน์มหาเวสสันดรชาดก	30
1.1	ความสำคัญด้านเนื้อหาสาระ	32
1.2	อิทธิพลเรื่องมัลลยสูตร	32
1.3	ความเชื่อเรื่องพระศรีอาริยมตไตรย	34
1.4	อิทธิพลความเชื่อเรื่องปัญจอันตรธาน	36
2.	การเทศน์มหาเวสสันดรชาดกในช่วงเวลาที่ผ่านมา	37
2.1	สมัยสุโขทัย	37
2.2	สมัยกรุงศรีอยุธยา	38
2.3	สมัยรัตนโกสินทร์	40
2.3	งานเทศน์มหาชาติที่ประเทศลาวและที่ภาคอีสานของไทย	45
2.3.1	งานบุญผะเหวดสำหรับชาวลาว	45
2.3.2	การเทศน์มหาชาติในล้านนา	51
2.3.3	การตั้งธรรมหลวงในอดีต	54
2.3.4	การตั้งธรรมหลวงสมัยปัจจุบัน	56
3.	ข้อจำกัดการตั้งธรรมหลวงจากอดีตถึงปัจจุบัน	60
3.1	ภัยสงคราม	61
3.2	ขาดญาติโยมประจำสำนัก	61
3.3	คนในวัยแรงงานไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม	61

บทที่ 4 ความสำคัญทางสังคมและวัฒนธรรม	65
4.1 ด้านความเชื่อทางศาสนา	65
4.1.1 ปลุกฝังคตินิยมให้กับประชาชน	69
4.1.2 เป็นโอกาสที่พระเจ้าได้แสดงบทบาทแก่ชุมชน	72
4.1.3 เป็นกิจกรรมที่จะช่วยจรรโลงพระพุทธศาสนา	72
4.1.4 เป็นการสืบทอดประเพณีให้คงอยู่ต่อไป	72
4.2 ความสำคัญทางวรรณกรรม	73
4.2.1 รสยินดี รัก พอใจ	75
4.2.2 รสหัวเราะ ขบขัน ร่าเริง	78
4.2.3 รสโศกเศร้า ร้องไห้ สงสาร	80
4.2.4 รสโกรธเคือง ไม่พอใจ	83
4.2.5 รสอุทสาหะ กล้าหาญ บากบั่น	85
4.2.6 รสหวาดกลัว ขนพองสยองเกล้า	86
4.2.7 รสรังเกียจ ขยะแขยง	88
4.2.8 รสตื่นเต้น อัศจรรย์	90
4.2.9 รสสงบ หยุดนิ่ง	91
4.3 อิทธิพลในทางจริยธรรม	98
4.3.1 แบบอย่างทางจริยธรรม	100
4.3.2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม	101
4.3.3 มโนธรรมสำนึก	102
4.4 เป็นแบบอย่างชีวิตครอบครัวที่ดี	104
4.5 แรงแบนดาลใจทางจิตรกรรม	107
4.5.1 แรงแบนดาลใจจากประสบการณ์ส่วนตัว	112
4.5.2 แรงแบนดาลใจจากภายนอก	112

บทที่ 5 : บทสรุปและเสนอแนะ	117
1. ข้อสรุป	117
2. ข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม	126
1. ภาษาไทย	126
2. ภาษาอังกฤษ	130
บทที่ 6 : ภาคผนวก	131
1. ภาคผนวก ก : สารสังเขปมหาเวสสันดรชาดก	131
ประชุมนิทานชาดก	140
2. ภาคผนวก ข : ข้อความเกี่ยวข้องที่ควรทราบ	141
ทศชาติ หรือ พระเจ้า 10 ชาติ	141
นวัคสัตตภูศาสน์	142
กัป 2 ประเภท	142
อสงไขย 7 ประเภท	143
วิธีนับอสงไขย	143
ธรรมสโมธาน 8	144
ทศพิธราชธรรม 10	144
ดนตรีมโหรี 5	145
ปัญจมหานที 5	145
ช้างสำคัญที่ร่วมในขบวนรับเสด็จพระเวสสันดร	145
ชื่อราชรถที่ไปกับขบวนรับเสด็จพระเวสสันดร	146
สุนัข 46 ตัว ของพรานเจตบุตร ซึ่งเป็นสุนัขที่ฉลาดเหลือเชื่อ	147
พิณ 32 สาย ที่ประโคมไปกับขบวนรับเสด็จพระเวสสันดร	149
ความอัปลักขณ์ 18 ประการ ของพราหมณ์ชุก	150
เครื่องประดับและเครื่องใช้กับช้างปัจจัยนาค 10 ชนิด	150
เหตุให้เกิดแผ่นดินไหว 4 อย่าง ตามคติพราหมณ์-พุทธ	151

เบญจกัลยาณี ความงามอันเป็นยอดปรารถนาของสตรี 151

ศิลปศาสตร์ 18 สาขา ในสมัยพุทธกาล 151

ลายตาผ้าพวกนักฟ้อนที่ไปกับขบวนรับเสด็จพระเวสสันดร 152

3. ภาคผนวก ค : ตัวอย่างงานปริวรรต 153

 3.1 ชุชก กัณฑ์ที่ 5 153

 3.2 มหาพน กัณฑ์ที่ 7 170

 3.3 มัทรี กัณฑ์ที่ 9 179

4. ภาคผนวก ง : ศัพทานุกรมคำยาก (เท่าที่ทำได้) 197